

Asia: VN/8308/2021

Puolustusministeriön lausuntopyyntö; Asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevan sääntelyn uudistaminen; Työryhmän mietintö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

Lausunnot koskien esitystä asevelvollisuuslain muuttamisesta

Ulkoministeriö pitää hyvänä, että lakia päivitetään siten, että se sisältää jatkossa joustomahdollisuuksia, jotka mahdollistavat asevelvollisuuden toteutumisen myös pandemiaoloissa ja joilla kyetään varautumaan kevään 2020 kaltaisiin tilanteisiin esimerkiksi kutsunnoissa.

Luonnoksen luvussa 11, esityksen suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestykseen, viitataan Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin toteamalla niitä käsitellyn yksityiskohtaisesti hallituksen esityksessä asevelvollisuuslaiksi (HE 37/2007 vp, s. 76–81) sekä perustuslakivaliokunnan siitä antamassa lausunnossa (PeVL 9/2007 vp).

Huomioiden kansainvälisten ja alueellisten ihmisoikeussopimusten tulkinnan kehittyminen ja muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytännön dynaaminen ja kehittyvä luonne sekä esityksen vaikutukset laajaan väestöryhmään Suomessa ulkoministeriö esittää, että esityksen perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia arvioitaisiin ajantasaisesti ja kokonaisvaltaisemmin tässä nimenomaisessa hallituksen esityksessä. Tämä olisi tärkeää myös perustuslain 22 §:ään kirjatun perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvoitteen kannalta.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien esitystä laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta, jolla kumottaisiin samanniminen voimassa oleva laki. Ulkoministeriö pitää hyvänä, että naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskeva lainsäädäntö saatetaan perustuslain vaatimusten

mukaiseksi ja samalla lakiteknisesti ajantasaiseksi. Esitetyt muutokset vahvistavat naisten asemaa ja oikeuksia vapaaehtoisessa asepalveluksessa ja edistävät sukupuolten tasa-arvoa.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että luonnoksessa ei käsitellä lainkaan Suomen kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita. Naisten aseman ja sukupuolten tasa-arvon edistämisen kannalta olisi aiheellista viitata muun muassa kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen (SopS 67 ja 68/1986). Hallituksen viimeisimmässä, kahdeksannessa määräaikaisraportissa yleissopimuksen täytäntöönpanosta (CEDAW/C/FIN/8) viitataan naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamiseen ja puolustusvoimissa palvelemisen kehittämiseen. Määräaikaisraportti odottaa Yhdistyneiden kansakuntien naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean (CEDAW) käsittelyä.

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (SopS 7 ja 8/1976) on merkittävä sekä yleisen syrjinnän kiellon (2 artikla) että myös asepalvelukseen liittyvien ihmisoikeuskysymysten osalta, kuten myös yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (SopS 18 ja 19/1990; sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna SopS 71 ja 72/1994, SopS 85 ja 86/1998, SopS 8 ja 9/2005, SopS 6 ja 7/2005 sekä SopS 50 ja 51/2010; Euroopan ihmisoikeussopimus). Mainitun yleissopimuksen 14 artikla kieltää syrjinnän muun muassa sukupuolen perusteella. Suomi on osapuolena myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 12. pöytäkirjassa (SopS 8 ja 9/2005), jonka 1 artiklassa on kaikkinaisen syrjinnän kieltö.

Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden näkökulmasta ulkoministeriö pitää erittäin tärkeänä esitettyä muutosta naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakemisen alaikärajan tarkkarajaisesta määrittelemisestä. Esitysluonnoksen mukaan hakemuksen voisi jättää aikaisintaan sinä vuonna, kun hakija täyttää 18 vuotta. Säännös olisi uusi. Tämä olisi yhdenmukaista lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin (SopS 30 ja 31/2002) kanssa, jonka 1 artiklan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, etteivät niiden asevoimien alle 18-vuotiaat jäsenet suoranaisesti osallistu vihollisuuksiin. Valinnaisen pöytäkirjan 2 artiklan mukaan sopimusvaltioiden tulee varmistaa, ettei niiden asevoimiin värvätä alle 18-vuotiaita henkilöitä pakolla.

Asetusluonnos: valtioneuvoston asetusta naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien asetusta luonnosta

-

Asetusluonnos: puolustusministeriön asetusta varusrahasta

Lausunnot koskien asetusta luonnosta

-

Muut mahdolliset kommentit

Muut mahdolliset kommentit

-

Kosonen Henna
Ulkomministeriö